

De **gezonde** buscabine

Een onderzoek door FNV Bondgenoten

Wat vinden buschauffeurs van hun werkplek en wat moet er worden verbeterd?

De **gezonde** buscabine

Steeds vaker horen wij klachten over de werkplek van buschauffeurs. De inrichting is niet optimaal, het klimaat is slecht, de stoelen zijn niet goed instelbaar, de ruiten hebben een hinderlijke weerspiegeling, enzovoort. Hoe is het werkelijk gesteld met de werkplek van buspersoneel?

Wij vermoeden dat de werkomstandigheden in de buscabine zo beperkt zijn voor chauffeurs, dat aanpassingen hard nodig zijn. Buschauffeur is een fysiek beroep, met de nodige beroepsziektes. Het Bureau Beroepsziekten van de FNV helpt momenteel een aantal chauffeurs om de werkgever aansprakelijk te stellen voor de lichamelijke klachten waar zij last van hebben.

Degelijke cijfers over de werkplek in de buscabine zijn echter niet bekend en daarom laten we dit onderzoeken. Een landelijke vakbondswerkgroep toetst de praktijk aan de geldende normen en brengt klachten van chauffeurs in kaart.

In deze brochure staan de resultaten van een enquête onder buschauffeurs. De boodschap is duidelijk: zij vinden in ieder geval dat het beter kan. De volgende stap is een onderzoek met metingen in de buscabines op basis van de geldende NEN- en ISO-normen.

Als we weten hoe de zaken ervoor staan en wat precies anders moet, gaan we daarmee aan de slag om verbeteringen voor elkaar te krijgen. Een goede werkplek is immers ieders goed recht. In deze brochure geven we daarom ook aan wat we met de onderzoeksresultaten gaan doen.

Egon Groen

Bestuurder FNV Bondgenoten

'In noodsituaties kom je nooit snel genoeg achter je stuur uit.'

Buscabines: klein! Maar fijn?

De werkplek van een buschauffeur hoeft geen balzaal te zijn. Iedereen begrijpt dat de ruimte in een bus optimaal moet worden benut om zoveel mogelijk reizigers comfortabel te vervoeren. De beperkte ruimte voor de chauffeur moet echter wel prettig en goed werkbaar zijn.

De norm alleen voor de vorm?

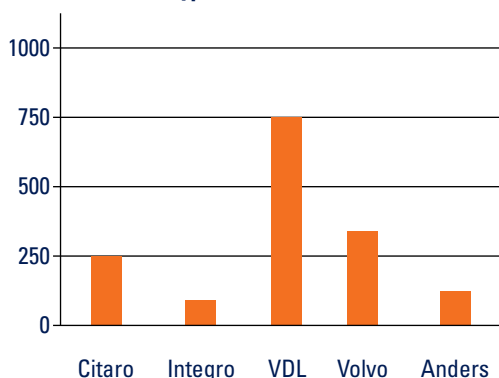
Busmaatschappijen staan – zeker sinds de invoering van het concessiesysteem – onder druk om kosten te beperken en ‘marktconform’ te werken. Bovendien willen vervoerders graag vernieuwen en wordt steeds meer communicatieapparatuur en electronica in de cabine geplaatst.

Dat mag echter nooit ten koste gaan van een goede chauffeursplek. Toch hebben chauffeurs regelmatig klachten. Over de inrichting van de cabine, over de stoelen. Dat wekt de indruk dat werkgevers niet al te nauwkeurig kijken naar de ergonomie van buscabines.

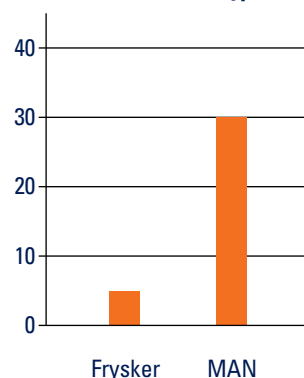
Onderzoek hard nodig

Het is natuurlijk ook mogelijk dat busmaatschappijen wel werken volgens de normen, maar dat het aantal klachten zo groot is dat de normen zelf ter discussie moeten staan. Of misschien hebben de klachten een heel andere oorzaak. En ongetwijfeld zijn er verschillen tussen maatschappijen en bustypes. Kortom: hoog tijd om dit precies uit te zoeken. <

Onderzochte bustypes

Niet-onderzochte bustypes

'Er zit een irritant jankend geluid in de bus.'

Enquête en interviews

In het voorjaar van 2008 hield de Werkgroep Chauffeurscabine van FNV Bondgenoten een enquête onder buschauffeurs. Er zijn in totaal 1207 enquêtes verwerkt. Er waren vragen over de buscabine en specifiek over de chauffeursstoel. Ook konden deelnemers algemene opmerkingen over hun werkplek kwijt. Niet alle, maar wel veel verschillende soorten bussen en stoelen zijn onderzocht.

Bij de verwerking van de resultaten hebben we gekozen voor de categorieën slecht (score 1 t/m 5), matig (6 en 7) en goed (8 t/m 10).

Tegelijkertijd hebben kaderleden van FNV Bondgenoten buschauffeurs kort geïnterviewd aan de hand van een vragenlijst met vergelijkbare vragen. De gesprekken waren bedoeld om te zien of de reacties op de werkvloer hetzelfde beeld laten zien als een papieren enquête. Enkele quotes uit de gesprekken zijn verwerkt in deze brochure.

Conclusies

De buscabine is op zijn zachtst gezegd geen gezonde werkomgeving. Over de cabine waren gemiddeld alle oordelen matig of slecht. En bij de stoelen was het oordeel bijna altijd matig of slecht. Het beeld uit de gesprekken komt overeen met het beeld uit de papieren enquêtes.

Top vijf problemen bij buscabines

1. Hinderlijke trillingen – Trillingen in de bus zijn voelbaar voor de chauffeur. Bij een slechte vering in combinatie met een slechte stoel zijn bovendien alle kuilen en drempels in de weg voelbaar.
2. Reflectie voorruit – In de voorruit is te veel weerspiegeling van het interieur, bijvoorbeeld van gele stangen. Dat zorgt voor slecht zicht en onveilige situaties. Vooral 's avonds is weerspiegeling een probleem.
3. Staruimte – De zitruimte is matig, maar de staruimte ronduit slecht. Wie op moet staan in de cabine heeft nauwelijks plaats.
4. Lawaai en trillingen – Een hoog, fluitend geluid bij hogere snelheden, rammelend interieur, gebonk onder de bus. Het zijn de meest genoemde

klachten over geluid en trillingen.

5. Temperatuur/klimaat – Als de airco werkt (!), werkt hij meestal goed. Wel

zijn er klachten over lekkende klimaat-apparatuur. In sommige bustypes ontbreekt airconditioning volledig. <

'Je krijgt de oneffenheden van de weg één op één te verwerken. Je rug krijgt echt rake klappen.'

Alle onderzochte aspecten buscabine

■ Slecht ■ Matig ■ Goed

	Integro 1996	Citaro 1997	VDL 2002	Volvo 2000	Anders
Staruimte	■	■	■	■	■
Reflectie voorruit	■	■	■	■	■
Hinderlijke trillingen	■	■	■	■	■
Lawaai en trillingen	■	■	■	■	■
Temperatuur/klimaat	■	■	■	■	■
Betaalafel	■	■	■	■	■
Cabineverlichting	■	■	■	■	■
Cabineruimte	■	■	■	■	■
Beenruimte	■	■	■	■	■
Apparaatopstelling	■	■	■	■	■
Klanthoogte	■	■	■	■	■

Gemiddeld genomen

De resultaten zijn een gemiddelde. Dat beeld is en blijft zorgwekkend. Maar wat blijkt? Er zijn bustypes die beter scoren dan andere en er zijn stoelen die de hemel in worden geprezen, naast de slechte exemplaren. Er zijn zelfs verschillen tussen vervoerders en regio's. Bij het bespreken van oplossingen zullen we bustypes, leveranciers en vervoerders niet over één kam scheren, maar per geval bekijken wat er anders kan en anders moet.

Top vijf problemen bij stoelen

Top vijf problemen bij buscabines

1. Onderhoud – Een goede stoel is belangrijk en prettig, als alles goed werkt tenminste. Het onderhoud aan de stoelen – inclusief bekleding – laat te wensen over, waardoor chauffeurs een stoel niet goed kunnen instellen.
2. Speling – Een stoel moet vast staan en voelen als één stevige zitplek. He-

laas is zit er vaak speling op de stoel of onderdelen van de stoel.

3. Draaien – De meeste stoelen kunnen niet draaien of er is te weinig beenruimte om te kunnen draaien. Steeds als klanten instappen moeten chauffeurs de rug en de nek draaien. Ze kunnen slecht bij de betaaltafel en in- en uitstappen is lastig.

4. Knoppen – Knoppen op de stoel zitten soms op een onhandige plek. Regelmatig zijn ze kapot of zitten ze (bijna) vast.
5. Instellen lumbaal – Met de lumbaalinstelling kan een chauffeur de ondersteuning in de onderrug regelen. Het comfort in de rug is echter niet altijd optimaal in te stellen. <

'De stoel heeft genoeg verstelmogelijkheden. Alleen zou er een enigszins verende poot onder zitten maar daar is weinig van te merken.'

Alle onderzochte aspecten stoelen

■ Slecht ■ Matig ■ Goed

	Savas	Grammar	Bremshy	Isry	Nystrom	Anders
Onderhoud	■	■	■	■	■	■
Speling	■	■	■	■	■	■
Draaien	■	■	■	■	■	■
Knoppen	■	■	■	■	■	■
Instellen lumbaal	■	■	■	■	■	■
Instellen leuning	■	■	■	■	■	■
Instellen zitting	■	■	■	■	■	■
Algehele indruk	■	■	■	■	■	■

Or en medezeggenschap

Veel ondernemingsraden strijden al jaren voor betere werkomstandigheden in de bus. Soms met succes. Maar vaak is het lastig een vuist te maken: juist daarom hebben we de Werkgroep Chauffeurscabine opgericht. Zo kunnen we dit probleem landelijk aanpakken.

Vervolg

FNV Bondgenoten heeft onderzoeksbureau BGZ Wegvervoer ingeschakeld om de buscabines te onderzoeken op technische normen. Het bureau toetst de cabines aan de Nederlandse Norm (NEN) nummer 5526:1999. BGZ gaat ook kijken naar de ISO-normering.

Er zal iets moeten veranderen! Dat hebben de buschauffeurs in Nederland duidelijk genoeg aangegeven. Wat precies, dat kunnen we zeggen als het onderzoek van BGZ Wegvervoer achter de rug is. Vanaf dat moment gaan we met leveranciers en vervoerders rond de tafel. Wij willen de maatregelen voor een gezondere werkplek bovendien laten vastleggen bij de nieuwe cao-afspraken. <

'De opstelling van de rechterspiegels is niet goed. Dat is simpel op te lossen alleen verrekt men dit te doen.'

'Bij een deurstoring krijg je de bus niet van zijn plek af omdat er geen noodknop is om toch weg te kunnen rijden in noodgevallen.'

Anders nog iets?

Het onderzoek ging over de omstandigheden in de buscabine: hoe is de ruimte, hoe is de apparatuur opgesteld en hoe zit de stoel? We kregen daarnaast vaak opmerkingen over:

- > de werking van de communicatieapparatuur ('storingsgevoelig, het werkt niet goed')
- > bediening en sensoren voor de deuren ('je hebt niet overal controle over')
- > de ingebouwde beveiligingen ('de bus staat te snel stil, dit levert levensgevaarlijke situaties op').

Dit was geen onderdeel van de vragenlijst, maar we kennen deze problemen en we nemen ze mee in gesprekken met busmaatschappijen.

Colofon

Dit is een uitgave van Stichting FNV Pers in opdracht van FNV Bondgenoten

Oplage 3000

Drukwerk PlantijnCasparie

Eindredactie Marco van Moort

Website www.fnvbondgenoten.nl

Tekst Bas van Pul, Tekstlijn

Alle regiokantoren en medewerkers van FNV Bondgenoten zijn via één telefoonnummer te bereiken:

Fotografie Jan Lankveld

Ontwerp RAAK Grafisch Ontwerp

0900 – 9690 (lokaal tarief)

Direct lid worden? Bel 0900-9690 (lokaal tarief)

Ik word lid en betaal de eerste 6 maanden €25,-*

Voorletters:	Tussenvoegsels:
Achternaam:	
Geslacht:	☐ m ☐ v
Adres:	
Postcode:	
Woonplaats:	
Geboortedatum:	
Telefoonnummer:	
Mobiel:	
E-mailadres:	
Naam werkgever:	
Adres werkgever:	
Postcode:	

Vestigingsplaats:

Soort bedrijf/sector/branche:

Ik betaal mijn contributie per automatische incasso Ja Nee

Rekeningnummer:

Datum:

Handtekening:

> *Werkt in je voordeel*

*** Voor informatie over alle lidmaatschapsmogelijkheden en algemene voorwaarden surf u naar www.fnvbondgenoten.nl/contributie of belt u 0900 - 9690 (lokaal tarief)**

Uw lidmaatschap gaat in op het moment dat de klantenservice van FNV Bondgenoten dit inschrijfformulier ontvangen heeft. Stuur het volledig ingevulde formulier naar FNV Bondgenoten, t.a.v. Klantenservice, Antwoordnummer 101, 3500 ZA Utrecht. Een postzegel is niet nodig.

Ik werk een lid (Op het moment dat het introductielidmaatschap na 6 maanden wordt omgezet in een regulier lidmaatschap, ontvangt u uw wervingspremie.)

Voorl.(s) + naam:
Adres:
Postcode:
Woonplaats:

E-mailadres:

Lidmaatschapsnummer:

Ik kies: cadeaupunt

€9,- op rekeningnummer: